

Vergaderjaar 2019–2020

33 042

Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)

Nr. 37

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2020

Op 24 juni 2019 bood ik u het door Verwey-Jonker Instituut, in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), uitgevoerde onderzoek naar de Logeerregeling van het COA aan (Kamerstuk 33 042, nr. 33). Deze brief bevat een reactie op de bevindingen.

Aanleiding en doel

Het kabinet streeft ernaar asielstatushouders zo snel mogelijk te laten meedoen aan de Nederlandse samenleving. Statushouders in de opvang kunnen daarom op vrijwillige basis gebruik maken van de logeerregeling van het COA ter bevordering van hun integratie en participatie. Deze regeling bepaalt dat statushouders tijdelijk kunnen logeren bij een Nederlands gastgezin of bij familie en vrienden. De logeerregeling is in deze vorm sinds 1 februari 2018 van kracht.¹

Doel van het onderzoek was om de meerwaarde van de logeerregeling voor de integratie en participatie van statushouders te inventariseren. Meer in het bijzonder is gekeken naar wat de opbrengsten zijn van statushouders die bij een Nederlands gastgezin logeren vergeleken bij statushouders die in een azc of bij familie en vrienden verblijven. Daarnaast is inzicht verkregen in de condities waaronder die meerwaarde kan worden bereikt.

Conclusie en aanbevelingen

Het onderzoek is gebaseerd op literatuuronderzoek, interviews en (groeps)gesprekken met betrokken partijen, waaronder logerende en niet-logerende statushouders, gastgezinnen, personen in de omgeving

¹ De logeerregeling was eerder van kracht als capaciteitsmaatregel ten tijde van de verhoogde asielinstroom en kende toen een andere doelstelling.

van de gastgezinnen en professionals en vrijwilligers van betrokken organisaties. Belangrijke organisatie om in dit verband te noemen is Takecarebnb.² Deze stichting verzorgt de screening en matching van statushouders en gastgezinnen.

Uit het onderzoek blijkt dat de logeerregeling bijdraagt aan een snellere start voor statushouders met het opbouwen van een leven in Nederland. Door het logeren gaan statushouders wonen in een context waarin voorwaarden voor participatie aanwezig zijn: zeggenschap over de eigen dagbesteding/dagindeling, (mentale) rust, een omgeving met een aanbod aan voorzieningen die voor inburgering en participatie relevant zijn en een ondersteunende huiselijke omgeving waar men zich welkom voelt.

Logeren via een door Takecarebnb zorgvuldig geselecteerd gastgezin heeft specifieke elementen die gunstig zijn voor participatie. Er zijn mogelijkheden om Nederlands te oefenen in de praktijk en om ondersteuning te krijgen van gevestigde Nederlanders, die intrinsiek gemotiveerd zijn om te helpen. Daarnaast wordt men door het logeren geïntroduceerd in mogelijk waardevolle sociale netwerken, die blijvend kunnen bijdragen aan integratie.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat op dit moment nog een aantal knelpunten wordt ervaren bij het uitvoeren van de logeerregeling. Deze hebben betrekking op de bekendheid van de regeling, de financiële gevolgen van de kostendelersnorm, begeleiding van de logerende statushouders en de meldplicht. Op basis van de knelpunten kan een aantal verbeteringsuggesties worden geformuleerd, welke hieronder in meer detail worden beschreven.

Reactie en vervolg

Alles overziend ben ik verheugd te constateren dat het onderzoek uitwijst dat de logeerregeling een positief effect heeft op de integratie en participatie van statushouders. Het gaat weliswaar om geringe aantallen, maar iedere statushouder die een goede start maakt in Nederland is er één. Dit is de reden dat het COA heeft besloten de logeerregeling te continueren, indachtig de verbeteringsuggesties.

Bekendheid regeling

De logeerregeling was tijdens de onderzoeksperiode onvoldoende bekend bij de medewerkers van het COA en statushouders in de opvang. Door tussentijdse activiteiten, zoals het organiseren van het informatiebijeenkomsten op COA-locaties, is de bekendheid reeds vergroot. Takecarebnb geeft aan dat er nu voldoende aanwas is van potentiële logés, maar dat het werven van gastgezinnen een zorgpunt is. De inzet van Takecarebnb is om door inzet van vrijwilligers meer gastgezinnen te werven.

Financiële gevolgen kostendelersnorm

Sommige potentiële gastgezinnen met een bijstandsuitkering zien af van deelname aan de logeerregeling vanwege negatieve financiële consequenties als gevolg van de kostendelersnorm. Deze norm bepaalt dat, als men een woning deelt met volwassenen, de bijstandsuitkering daarop wordt aangepast omdat kosten kunnen worden gedeeld. Gemeenten hebben de mogelijkheid om in individuele gevallen bij tijdelijk verblijf de kostendelersnorm niet toe te passen. Het is aan het college van burgemeester en wethouders om vast te stellen of er sprake is van tijdelijk

² <https://takecarebnb.org/en/>

verblijf. Bij de voortzetting van de logeerregeling wordt bezien hoe deze maatwerkmogelijkheid onder de aandacht van gemeenten kan worden gebracht.

Begeleiding van de logerende statushouders

Tijdens het logeren ervaren statushouders dat ze niet voldoende worden ondersteund bij het starten van op participatie gerichte activiteiten. Er is weliswaar een administratieve koppeling aan de dichtstbijzijnde COA-locatie, maar daar is de logé niet per se bekend en bovendien is er geen formeel aanspreekpunt aldaar. Het COA onderzoekt momenteel wat nodig is om een meer actieve vorm van begeleiding te realiseren. Als onderdeel daarvan wordt met TCBnB gekeken naar de rol die gastgezinnen eventueel kunnen spelen bij het faciliteren van het contact tussen logé en het COA.

Meldplicht

Logerende statushouders ervaren de wekelijkse meldplicht bij het COA als een administratieve last. Het maakt het namelijk lastiger om deel te nemen aan activiteiten zoals betaald werk en taallessen die veelal op vaste tijdstippen plaatsvinden. De meldplicht is echter nodig om te bepalen of iemand nog aanspraak maakt op verstrekkingen. Samen met het vaste aanspreekpunt op locatie zal voortaan worden gekeken naar het flexibeler plannen van het meldtijdstip.

Met bovenstaande verbeteringen in de uitvoering van de logeerregeling is het mijn hoop, alsmede die van het COA, dat door statushouders meer gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om te gaan logeren. Bijkomend voordeel is dat dit opvangplekken vrijmaakt, welke op dit moment goed kunnen worden gebruikt. Het is evenwel de verwachting dat dit slechts in beperkte mate soelaas zal bieden voor de behoefte aan extra opvangcapaciteit, aangezien het slechts om geringe aantallen gaat.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol